

ชื่อเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมเรื่อง “นางผมหอม”
ฉบับล้านนากับฉบับอีสาน

ผู้เขียน ศิวาพร วัฒนรัตน์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรมล้านนา
คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์เอมอร ชิตตะโสภณ	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์บำเพ็ญ ระวิน	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรรณ ทองคล้อย	กรรมการ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนกัน ความคล้ายกันและความแตกต่างกันระหว่างวรรณกรรมล้านนากับวรรณกรรมอีสาน เรื่อง นางผมหอม ในด้านจุดมุ่งหมายในการแต่ง ลักษณะคำประพันธ์ โครงเรื่อง เนื้อเรื่อง ตัวละคร อนุภาค และการใช้สำนวนภาษา ตลอดจนศึกษาวัฒนธรรม ความเชื่อ และค่านิยม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละถิ่นที่แทรกอยู่ในวรรณกรรมเรื่อง นางผมหอม ทั้งฉบับล้านนาและฉบับอีสาน

การศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาการแพร่กระจายของเรื่องนางผมหอมด้วย พบว่าวรรณกรรมเรื่อง นางผมหอม หรือวรรณกรรมที่มีนางผมหอมเป็นตัวละครมีการแพร่กระจายทั่วไป แต่ได้กล่าวเฉพาะที่ปรากฏในอียิปต์ ลิบสองพันนา ไทย ลาว เขมร และพม่าเท่านั้น เนื่องจากอียิปต์เป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่ของโลกจึงถ่ายทอดวัฒนธรรมไปยังที่ต่างๆ สำหรับลิบสองพันนา ไทย ลาว เขมร และพม่า นั้น เหตุที่มีการแพร่กระจายเรื่อง นางผมหอม ก็เพราะความสัมพันธ์ด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม นอกจากนี้ก็มีการแพร่กระจายโดยอิทธิพลของพุทธศาสนาดี ถ้านิทานของแต่ละถิ่นดังกล่าวมาเปรียบเทียบกัน เพื่อพิจารณาถึงแหล่งกำเนิดของนิทาน จะพบว่าแหล่งกำเนิดเป็นทั้งเอกกำเนิด (monogenesis) พหุกำเนิด (polygenesis) และมีการยืมอนุภาคมาจากแหล่งอื่น

จากการศึกษาเปรียบเทียบเรื่อง นางผมหอม ฉบับล้านนากับฉบับอีสานพบว่าทั้งสองฉบับเป็นชาคนอกนิบาต ฉบับล้านนามีลักษณะคำประพันธ์เป็นคร่าวธรรมและคร่าวขอ ส่วนฉบับอีสานเป็นโคลงสารหรือกลอนอ่าน ในด้านโครงเรื่อง มีโครงเรื่องอย่างเดียวกันแต่ในด้านเนื้อเรื่องมีการเพิ่มความ

ศิวาพร วัฒนรัตน์. 2532. “การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมเรื่อง “นางผมหอม” ฉบับล้านนากับฉบับอีสาน =

A Comparative of “Nang Phom Hom” in the Lanna Thai and the Esarn Versions.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การตัดความ การสลับความ และการเปลี่ยนความในอนุภาคเดียวกัน สำหรับอนุภาคที่เด่นและน่าสนใจ นั้นมีหลายอนุภาค ซึ่งบางอนุภาคปรากฏในวรรณกรรมเรื่องอื่น ๆ ด้วย ในด้านการใช้สำนวนภาษานั้น ทั้งฉบับล้านนาและฉบับอีสานเด่นในด้านภาพพจน์และสุนทรียภาพ สำนวนที่ใหม่กว่าหรือมีอายุน้อยกว่า จะมีการเน้นเรื่องคำสัมผัสมากขึ้น นอกจากนี้ภาษาไทยภาคกลางก็ยังมีอิทธิพลต่อการใช้คำและสำนวนในฉบับคร่าวของล้านนาด้วย

เรื่องนางผมหอมทั้งฉบับล้านนาและฉบับอีสานได้สอดแทรกวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และค่านิยมที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละถิ่นไว้อย่างน่าสนใจ

อย่างไรก็ตาม วรรณกรรมเรื่องนางผมหอมฉบับล้านนาและฉบับอีสาน ต่างก็มีแหล่งกำเนิดเดียวกัน มีโครงเรื่องเหมือนกัน แตกต่างกันเฉพาะรายละเอียดบางประการเท่านั้น

ศิวพร วัฒนรัตน์. 2532. “ การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมเรื่อง “นางผมหอม” ฉบับล้านนากับฉบับอีสาน =

A Comparative of “Nang Phom Hom” in the Lanna Thai and the Esarn Versions.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.